

GEORGE COSBUC

(1866 - 1918)

Poet a cărui operă s-a bucurat de o largă popularitate în spațiul cultural românesc, G.C. se autodefinește ca «suflet în sufletul neamului meu». Acestui precept i se subordonează poezia și activitatea sa desfășurată în slujba educării poporului, conform tradiției

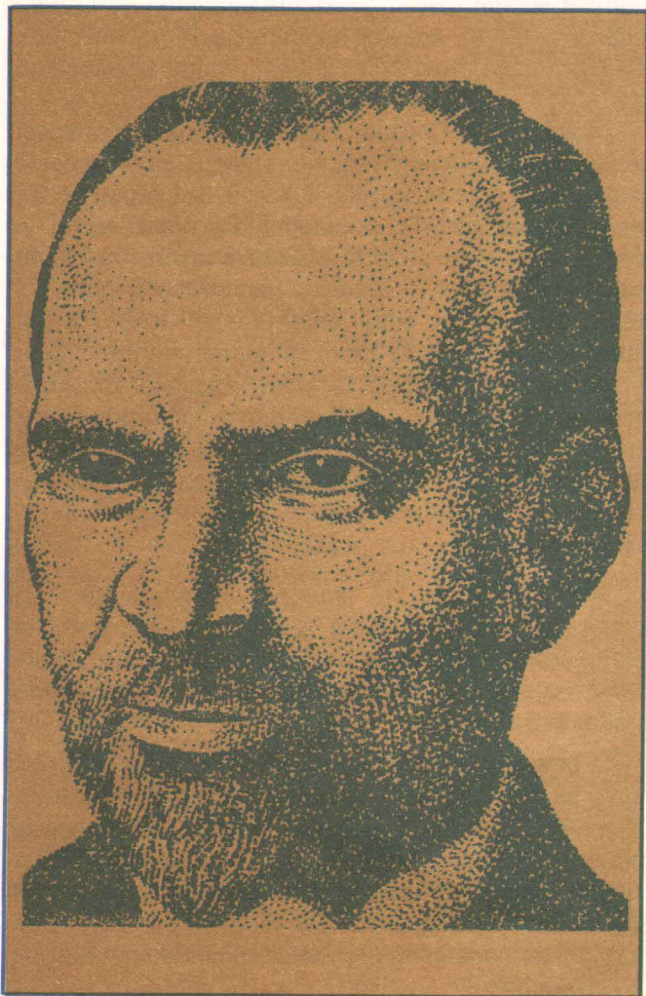
cărturarilor din Transilvania aflată sub stăpânire străină.

Al optulea din cei nouă copii ai preotului Sebastian, G.C. s-a născut la 20 sept. 1866 în satul transilvănean Hodou (astăzi George Coșbuc), în zona Năsăudului. Descendent al unei familii de preoți (zece generații pe linie paternă și cinci pe linie maternă) G.C. este educat în spiritul dragostei de carte, dar și învățătorii alcătuiau intelectualitatea satului și scriitorii proveniți din astfel de familii (Rebreanu, Goga, Blaga etc) se fac purtătorii de cuvânt ai romanilor lipsiți de drepturi.

G.C. începe școala primară la Telci în 1873, apoi continuă la Salva (unde învață și limba germană) și la Năsăud, unde se înscre la Gimnaziul românesc. Citește cu pasiune clasicii greci și latini, dar și Heine, Bürger, Lenau, Chamisso etc. și începe să versifice povestiri și snoave cunoscute de la mama sa, Maria Coșbuc, sau din peregrinările prin satele din împrejurimile Năsăudului. Primele poezii îi apar în *Musa someșanaă*, revista-manuscris a societății de lectură «Virtus Romana Rediviva», al cărei membru era din 1882. După bacalaureat (1884), G.C. se înscrie, contrar dorinței părinților lui care ar fi vrut ca el să continue tradiția preotească a familiei, la Facultatea de litere și filozofie din Cluj. În 1886 se retrage de la facultate din cauza lipsurilor materiale.

În toamna anului 1884 se produce adevăratul debut, la revista *Tribuna* din Sibiu, cu snoava versificată «Filozofii și plugarii», semnată C. Boșcu. Colaborarea la această revistă continuă și în anii următori. În 1887, Ioan Slavici, conducătorul revistei, îl cheamă la Sibiu și îl cooptează în 1889, când trece Carpații și se stabilește definitiv la București, G.C. era deja o voce cunoscută. Colaborează la revistele vremii, *Amicul familiei*, *Convorbiri literare*, *Noua revistă română*, *Tribuna*, *Lumea ilustrată*, *Vieața* etc.

G.C. desfășoară o intensă activitate de animator cultural, înființează reviste – *Vatra*, împreună cu Ioan Slavici și I.L. Caragiale, 1894-1896, *Sămănătorul*, pe care o conduce între 1901-1902 împreună cu Al. Vla-

huță *Viața literară*, împreună cu Ilarie Chendi și I. Gorun, 1906-1907) face parte din colectivul de conducere al revistei *Albina* (între 1897-1916), publică la *Viața românească*, la *Flacăra*, ține conferințe în țară, publică manuale școlare, cărți, de popularizare etc.

Debutază editorial în 1893 cu volumul de poezii «Balade și idile». A doua carte de versuri, «Fire de tort», apare în 1896, an în care tipărește și traducerile sale din Vergiliu (din Eneida) Byron («Mazepa»). Publică în aceeași perioadă «Sacotala» și «Antologie sanscrită» (1897). În 1899, G.C. publică lucrările în proză «Războiul nostru pentru neatîrnare (1877-1878) povestit pe înțelesul tuturor» și «Povestea unei coroane de oțel». În 1902, «Cîntece de vitejie». Spre sfîrșitul vieții, mai ales după moartea neașteptată a unicului său fiu, G.C. se consacră traducerii *Divinei Comedii* la care lucra din 1885. Traducerea lui va apărea postum, sub îngrijirea lui Ramiro Ortiz (1925, 1927, 1932). La 51 de ani poetul se stinge din viață (9 mai 1918).

Momentul în care apare poezia lui Coșbuc este *dominat de geniu eminescian*. În contextul epigonismului steril al epocii, G.C. se impune ca o voce inedită și pătrunde rapid în conștiința literară. Poezia sa se bucură de un mare succes de public, e recitată la serbări școlare, e prezentă în toate manualele. În timp această superdifuziune în rîndul publicului mediu va duce la uzarea valențelor poetice ale creației sale. Receptarea criticii din epocă îl plasează, din dorința de a-l diferenția de Eminescu, într-un tipar de receptare, pe care critica actuală se străduiește fără preamult succes să-l depășească. În amplul său studiu «Poetul țărănimii», pulicat în 1897, C. Dobrogeanu-Gherea se apropie de poezia lui Coșbuc (din perspectiva unei critici sociologizante) ca de un model al autenticității: «Toată viața țărănească, de la bucuriile și veselia vieții, pînă la durerea morții, toate necazurile țărănești le cunoaște Coșbuc, nu din cărți, ci trăite de el, le cunoaște prin legătura de sînge, de aceea întregă această viață e zugrăvită cu atîta adevăr și cu atîta sinceră simpatie». Definirea lui Coșbuc ca poet al țărănimii, ca ideea lirismului său obiectiv apărusea și la primii comentatori ai volumului de debut, Iuliu Tuducescu, Gh. Bogdan-Duică, Ovid Densusianu. Obiectivismul artistic pare o urmare firească a faptului că G.C. e poetul țărănimei; imaginile concrete, echilibrul sufletesc, firescul poeziilor îl arată, după opinia contemporanilor, ca poet clasic. Astfel, «țărănismul» și «lirismul obiectiv» s-au transformat pentru multă vreme într-un cadru definitoriu, dar și neîncăpător, pentru poezia lui G.C. Sextil Pușcariu, N. Iorga, E. Lovinescu și chiar G. Călinescu, rămîn tributari verdictului pronunțat de critica din epoca lui Coșbuc. Nici generația de critici de după 1950 nu se poate desprinde de linia interpretativă trasată de Gherea. Astfel, D. Micu vorbește de o monografie «epico-lirică a satului românesc», George Munteanu amintește de «romanul de la țară», Aurel Martin consideră că în poezia lui G.C. «se configurează pentru întîia oară o vibrantă monografie a satului» etc.

Cîțiva critici din generația tînă ră încearcă ezitant să re descopere universul liricii lui G. Coșbuc și să-l reabiliteze estetic. Petru Poantă apreciază că G.C. este «poate cel mai dificil poet român», dificultatea venind din «lipsa unor criterii ferme de evaluare a originalității sale». Criticul amintit distinge la Coșbuc o întreagă mitologie bazată pe un proces continuu de substituiri prin care poetul nu reface o viziune populară ci cîteva vîrste culturale «precum idilismul, desfășurat într-un peisaj ideal, de descendență bucolică, după un cod erotic». El consideră că «universul coșbucian are în esență structura feericului, caracterizîndu-se prin fantezia grațioasă, voalată, neîngrădită nici de stereotipiile basmului, netulburat nici de teoriile imaginei specifice fantasticului... Lumea lui Coșbuc este un spectacol inventat, de la ceremonialul general-uman, nunta ori moartea și feeria arhaic-infantilă, hibernală sau estivală («Iarna pe uliță», «Noapte de vară») pînă la feericul pur («Nuntă în codru»)». Dar, pe lîngă reveria bucolică, universul lui Coșbuc cuprinde și celelalte mai teribile accente blasfemice din poezia română, *accente care-l anunță pe T. Arghezi («Scrisoarea lui Firdusi către Șahul Mehmen» etc.)*, după cum observă, L. Valea, care descoperă lirismul lui Coșbuc în structura formei poetice. Virtuozitatea versificației i-a fost dintotdeauna recunoscută lui Coșbuc, dar virtuozitatea formală devenită «trăsătură de unicitate» i-a făcut pe unii critici să piardă din vedere tensiunea lirică. Multe din poeziile sale rămîn ca piese antologice în creația literară românească: «Nunta Zamfirei», «Moartea lui Fulger», «Noi vrem pămînt», «Moartea lui Gelu», «Scrisoare de la Muselim Selo», «Pașa Hassan» etc. Coșbuc rămîne în ciuda contestărilor primul mare poet al Ardealului.

